

MERSİN İLİ AKDENİZ İLÇESİ
KARADUVVAR MAHALLESİ TEKFEN
POLİPROPİLEN ÜRETİM TESİSİ PROJESİ
DEĞERLENDİRME RAPORU

İÇİNDEKİLER

1. PROPİLEN HAM MADDESİ HAKKINDA GENEL BİLGİLER	4
2. POLİPROPİLEN TESİSİ YATIRIMI VE PROJE BİLGİLERİ	7
2.1. Projenin Yasal Süreci ve Desteklenen Program.....	7
2.2. Proje İle İlgili Genel Bilgiler.....	7
2.3. Proje Alanı	8
2.4. Proses Bilgileri ve Değerlendirmeler.....	9
2.4.1. Kullanılacak Ham Madde ve Ürünler İle İlgili Değerlendirmeler.....	9
2.4.2. Tesiste Kullanılacak Ham Su Temini İle İlgili Değerlendirmeler.....	10
2.4.3. Buhar Kazanları ve Atık Gaz Yakma Tesisi İle İlgili Değerlendirmeler	
3. POLİPROPİLEN TESİSİ PROJESİNİN KENT VE BÖLGE PLANLARI	
AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	11
3.1. Özel Endüstri Bölge İlanı	14
3.2. Endüstri Bölge Yer Seçimi Değerlendirmesi	15
4. POLİPROPİLEN TESİSİ PROJESİNİN AKDENİZ VE BÖLGE TARIM	
ALANLARI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ	18
5. POLİPROPİLEN TESİSİ PROJESİNİN İNSAN SAĞLIĞI ÜZERİNE	
ETKİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	20
6. POLİPROPİLEN TESİSİ PROJESİNİN ÇEVRESEL YÜKLER AÇISINDAN	
DEĞERLENDİRİLMESİ VE SONUÇ	21
6.1. Çevresel Yükler	21
6.2. Sonuç	22

ŞEKİLLER VE TABLOLAR

Sayfa

Şekil 1. Polipropilen-(C ₃ H ₆)n	5
Şekil 2. Türkiye'de Polipropilen Tüketiminin Sektörler Bazında Dağılımı (%)	5
Şekil 3. Proje Alanı çevre Uydu Görüntüsü	8
Şekil 4. Proje Alanı Yakın Uydu Görüntüsü	8
Şekil 5. 1/100000 Adana Mersin Ölçekli Çdp (Endstri Bölgesi İlanından önce).....	12
Şekil 6. 1/5000 Ölçekli Mersin Büyükşehir Belediyesi Nazım İmar Planı.....	12
Şekil 7. Kent Merkezi Uydu Görüntüsü.....	13

TABLolar

Sayfa

Tablo 1. Ülkemizde Polipropilen Arz ve Talep Dengesi ve Tahmini (1000 ton)	6
Tablo 2: Tesisin yakın çevresindeki mahallelerde yaşayan nüfus (Tuik 2019).....	17

1. PROPİLEN HAM MADDESİ HAKKINDA GENEL BİLGİLER

Polipropilen, otomotiv sanayinde kullanılan parçalardan mutfak gereçleri üretimi ve yiyecek paketlemesine kadar birçok alanda kullanılabilen termoplastik bir plastik malzemedir. Monomer propilenin polimer hale getirilmesiyle elde edilen polipropilen asit ve bazlara karşı dirençlidir. Polipropilen (PP), tekstil başta olmak üzere otomotiv sektöründen gıda sektörüne kadar pek çok kullanım alanına sahiptir. PP kısaltmasıyla kullanılan **polipropilen**, asit ve bazlara karşı oldukça dayanıklıdır. Propilen ilk defa Giulio Natta ve Alman Kimyager Karl Rehr tarafından 1954 yılında izotaktik bir polimer haline getirilmiştir.

Polipropilenin Fiziksel Özellikleri Nelerdir?

Propilen; sert, opak ve sağlam bir malzemedir. Düşük özgül ağırlığa sahiptir, suda yüzebilir. En yaygın ticari polipropilenin, kristal yapısı düşük yoğunluklu polietilen (LDPE) ve yüksek yoğunluklu polietilen (HDPE) arasında bir seviyeye sahiptir. Young modülü (elastisite modülü) de orta seviyededir (Yüksek sıcaklık ve nem koşullarında iyi derecede boyut kararlılığına sahiptir.). Bununla beraber, LDPE'den daha az sert ve HDPE'den çok daha az gevrekli. Bu polipropilenin ABS gibi mühendislik plastiklerinin yerine kullanılmasına izin verir.

Polipropilenin Kimyasal Özellikleri Nelerdir?

Polipropilenin erime sıcaklığı 130 ile 170 santigrat derece arasındadır. Düşük maliyetli olması nedeniyle ticari kullanım alanı oldukça geniştir. Darbe dayanımı iyidir. Tüm termoplastik işleme proseslerine uygundur. Hava şartlarına karşı dayanıksızdır, oksitlenmeye açıktır. Yanıcı özelliğe sahiptir, klor içeren solventler ile etkileşime girer.

Polipropilenin teknik özellikleri şu şekildedir;

- Yüksek kimyasal dayanım
- Yüksek elektriksel dayanım
- Yüksek çekme dayanımı,
- Düşük aşınma dayanımı,
- Düşük özgül ağırlığı
- Düşük atmosfer etkilerine dayanım
- Kaynakla birleştirilebilme
- Gıda ile teması uygundur.

Polipropilen Kullanım Alanları

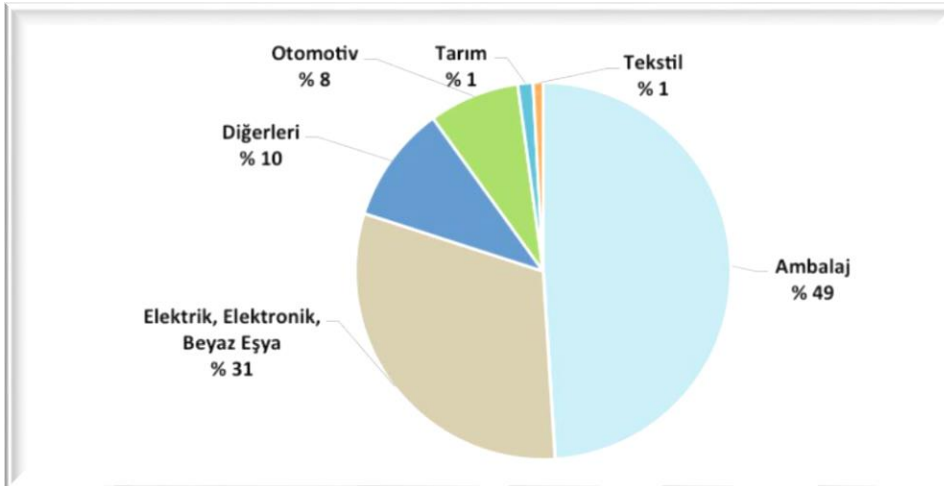
Polipropilen günlük hayatımızın hemen her noktasında karşımıza çıkan bir malzemedir. Mutfak eşyaları, banyo gereçleri, plastik bahçe mobilyaları, tanklar, döner filtreler, fan, aspiratörler, küvetler, elbise askıları, elektrik malzemeleri, kablolar, iplikler, streç filmler, otomotiv sanayi ve otomotiv sanayiinde kullanılan parçalardan, tekstil ve gıda paketlemesine kadar geniş kullanım alanı bulunan polipropilen (PP), ambalaj ve etiketleme, tekstil (halat,

termal iç çamaşırı ve halı gibi), kırtasiye, plastik parçalar ve yeniden kullanılabilir kaplar, laboratuvar ekipmanı, hoparlör, otomotiv parçaları gibi birçok uygulamada kullanılır. Halk arasında plastik boru olarak geçen ve içerisinden içilebilir su ya da atık suların taşındığı borularda da polipropilen kullanılıyor. Günlük yaşantımızda sıkça karşılaştığımız plastik sandalyeler yine büyük oranda PP- polipropilenden üretiliyor. Yalıtım özelliğinden kaynaklı olarak çatı yalıtımlarında yardımcı eleman olarak tek katman kullanılabilir. Elektrik kablolarının yalıtımlarında yine polipropilen tercih ediliyor.

Şekil 1. Polipropilen-(C₃H₆)_n

Türkiye’de, 2015 yılında toplam polipropilen tüketiminin % 49’u ambalaj, % 31’i elektrik, elektronik ve beyaz eşya, % 8’i otomotiv sektörlerince gerçekleştirilmiştir. Toplam tüketimde tarım ve tekstil sektörleri % 1’lik bir pay almıştır

Şekil 2. Türkiye’de Polipropilen Tüketiminin Sektörler Bazında Dağılımı (%)

Türkiye'nin 2011- 2016 dönemine bakıldığında, toplam polipropilen üretiminin yılda ortalama % 0,1 azaldığı, ithalatının % 6,5, ihracatının % 1,8 ve iç tüketimin de yılda ortalama % 6,1 arttığı gözlemlenmektedir. 2011 yılında iç talebin % 94'ü ithalatla karşılanırken, ithalat bağımlılığının 2016 yılında % 95'e yükseldiği görülmektedir. 2016 yılında yerli üretimin % 21'inin ihraç edildiği, ihracatının ithalatı karşılama oranının % 1 seviyelerinde gerçekleştiği görülmektedir. Türk Plastik Sanayicileri Araştırma Geliştirme ve Eğitim Vakfı (PAGEV)'nin 2016 yılında hazırladığı Türkiye'nin polipropilen raporuna göre iç tüketimin yılda ortalama % 5 artacağı varsayımına göre 2020 yılında Türkiye'nin polipropilende % 96 oranında ithalata bağımlı olacağı ifade edilmektedir.

Sonuç olarak, polipropilen, 2016 yılı itibari ile yıllık tüketiminin %95'si ithalat ile karşılanan ve ülkemize yıllık 2,5 milyar dolar cari açığa neden olan bir maddedir. Polipropilen talebi 2013-2017 arasında miktar bazında yılda ortalama % 11,5 değer bazında ise % 1,4 artarak 2017 yılında 2,11 milyon ton'a ve değer bazında 2,69 milyar dolara ulaşmıştır. Bu nedenlerle yıllık 11 milyon ton plastik üreten bir plastik endüstrisine sahip olan Türkiye'de son yıllarda hammaddenin üretimine yönelik çabaları artırmıştır.

	2011	2016	CAGR %	2017	2020
Üretim	123	122	-0,1	122	122
İthalat	1.487	2.035	6,5	2.136	2.473
İhracat	23	25	1,8	25	25
İç Tüketim	1.587	2.131	6,1	2.234	2.570
İthalat / İç Tüketim	94	95	-	96	96
İhracat / Üretim	19	21	-	20	20
İhracat / İthalat	2	1	-	1	1

Tablo 1: Ülkemizde polipropilen Arz ve Talep dengesi ve tahmini (1000 ton)

2. MERSİN'DE YAPILMASI PLANLANAN POLİPROPİLEN TESİSİ YATIRIMI VE PROJE BİLGİLERİ

2.1. Projenin Yasal Süreci ve Desteklenen Program

26/11/2018 Tarih ve 385 Sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ve Kararının Eki ile yayınlanan CFS Petrokimya Sanayi Anonim Şirketi tarafından Mersin İlinde yapılacak olan polipropilen üretimi yatırımının, 20/8/2016 tarihli ve 6745 sayılı Yatırımların Proje Bazında Desteklenmesi ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanununun 80 inci maddesi uyarınca 17/10/2016 tarihli ve 2016/9495 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Yatırımlara Proje Bazlı Devlet Yardımı Verilmesine İlişkin Kararda belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde desteklenmektedir.

Bu Karar kapsamında desteklenen yatırım projesi aşağıda belirtilen desteklerden yararlanabilecektir.

a) KDV istisnası.

b) Gümrük vergisi muafiyeti.

c) KDV iadesi.

d) Kurumlar vergisi indirimi (Vergi indirim oranı: %100, yatırıma katkı oranı: %85, yatırıma katkı tutarının yatırım döneminde kullanılabilir oranı: %100).

e) Sigorta primi işveren hissesi desteği (Azami tutar sınırı olmaksızın 10 yıl).

f) Gelir vergisi stopajı desteği (10 yıl).

g) Nitelikli personel desteği (Azami 1.200.000 TL).

h) Faiz desteği ve/veya kâr payı desteği (350.000.000 TL'yi aşmamak üzere kredi kullanım tarihinden itibaren azami 10 yıl).

i) Enerji desteği (İşletmeye geçiş tarihinden itibaren 10 yıla kadar 40.000.000 TL'yi aşmamak üzere enerji tüketim harcamalarının %50'si).

2.2. Proje İle İlgili Genel Bilgiler

CFS Petrokimya Sanayi Anonim Şirketi tarafından Mersin İli, Akdeniz İlçesi, Karaduvar Mahallesi Mevkii'nde, TEKFEN Polipropilen Üretim Tesisi Yatırımı Projesi'nin tesis edilmesi ve işletilmesi planlanmaktadır. TEKFEN Polipropilen Üretim Tesisi Yatırımı Projesi'nin; TOROS Tarım Sanayi ve Tic. A.Ş. adına kayıtlı olan parsel saha sınırlarında yapılması ve işletilmesi planlanmaktadır.

TEKFEN Polipropilen Üretim Tesisi Yatırımı; *Propilen ve Polipropilen* olmak üzere iki ayrı prosesten oluşmaktadır. Tesisin nihai ürünü polipropilendir (PP). Proje maliyeti 1.400.000.000 Dolar (7.35.000.000 TL) olması öngörülmekte ve yıllık üretim miktarı 500.000 ton olarak planlanmaktadır. Tesisin inşaat, montaj, deneme ve işletmeye alma süreci olarak 36-42 aylık bir süre ve tesisin proje ömrü ise minimum 50 yıl olarak ön görülmektedir. Tesiste kullanılacak teknolojiye bağlı olarak, bakım, onarım ve yenileme çalışmaları ile ünitelerin modernizasyonunun yapılması ile birlikte proje ömrü uzayabilecektir.

2.3. Proje Alanı

Yatırım alanı olarak belirlenen saha içerisinde; halihazırda faaliyetini sürdürmekte olan TOROS Tarım Sanayi ve Tic. A.Ş. işletmesi, ilerleyen yıllarda yapımı planlanan TOROS Tarım Gübre ve Kimyasal Tesis Yatırımları sahası ile CFS Petrokimya Sanayi Anonim Şirketi tarafından yapımı ve işletilmesi planlanan 500.000 ton/yıl kapasiteli TEKFEN Polipropilen Üretim Tesisi Yatırım sahası yer almaktadır.

TOROS Tarım Sanayi ve Tic. A.Ş., 06.08.2019 tarih ve 30854 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Endüstri Bölgeleri Yönetmeliği” kapsamında ÇED Sahasının Mersin Toros Özel Endüstri Bölgesi ilan edilebilmesi için Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı’na başvuruda bulunmuştur. 27.03.2020 tarih ve 31082 Sayılı Resmi Gazetede, Cumhurbaşkanı Kararı ve 2318 Karar Sayısı ile bu saha Özel Endüstri Bölgesi olarak ilan edilmiştir.

Şekil 3. Proje Alanı Çevre Uydu Görüntüsü

Şekil 4. Proje Alanı Yakın Uydu Görüntüsü

2.4. Proses Bilgileri ve Değerlendirmeler

Tekfen Polipropilen Üretim Tesisi Yatırımı Projesi'nin, Propan Dehidrojenasyon Ünitesi, Polipropilen Üretim Ünitesi ve Kombine Güç Üretim Merkezi olmak üzere 3 ayrı ana üniteden oluşması planlanmaktadır. Ayrıca, tesiste polipropilen üretiminin ise Propan Dehidrojenasyon (PDH) ve Polipropilen (PP) Üretimi olmak üzere 2 ana proses ile sağlanması planlanmaktadır.

Propan Dehidrojenasyon (PDH), bütan veya izobütan gibi parafinleri propilenbütlen veya izobütlene dönüştüren ve yan ürün olarak hidrojen (H₂) üreten katalitik bir prosestir. PDH prosesinde endotermik reaksiyon sonucu propan (C₃H₈, parafin-alkan), propilene (C₃H₆, olefin-alken) dönüşmekte ve ayrıca yan ürün olarak H₂ açığa çıkmaktadır. Hidrojen gazının bir kısmı polipropilen (PP) ünitesinde proses amaçlı kullanılırken, kalan miktar ise tesis içerisinde yakıt olarak kullanılmaktadır.

Planlanan proje kapsamında tesiste Güç Üretim Sistemi bulunacaktır. Bu sisteminde 2 adet gaz türbini (GT), 2 adet Atık Isı Buhar Kazanı (HRSG) ve 3 adet Buhar Tahrikli Elektrik Jeneratörü (STG) yer alacaktır. Kombine Çevrim Güç Üretimi olarak düşünülen sistemden tesise 103 MW civarında elektrik enerjisi üretilecek yakıt olarak ise doğal gaz kullanılması planlanmaktadır.

2.4.1. Kullanılacak Ham Madde ve Ürünler İle İlgili Değerlendirmeler

ÇED nihai dosyası incelendiği zaman;

- ‘Tesisin ana ham maddesi sıvı olarak yurt dışından temin edilecek olan Propan gazıdır. Aynı özelliklerde bulunması ve ekonomik olması durumunda yurt içinden de propan temin edilmesi planlanmaktadır. Tesis içindeki propan depolama tanklarında propan sıvı olarak muhafaza edilecektir. PDH ünitesine depolama tankından sıvı propan şarj edilecektir. Tesisin nihai üretim kapasitesi olan 500.000 ton/yıl PP-polipropilenin elde edilmesi için ikmal edilecek sıvı propan miktarının, depolama kapasitesi de dikkate alınarak yıllık 650.000 ton civarında olması tahmin edilmektedir. Tesiste ara ürünlerin kullanımını sonucunda da nihai ürün olarak polipropilen elde edilecektir.’
- “Tesisin ana hammaddesi olan Propan başta olmak üzere üretim tesisinin inşasında kullanılacak olan katalizörler, yedek parçalar ve doğal gaz doğrudan tesis tarafından veya diğer hizmet sağlayıcıları tarafından ithal edilecektir.” ifadeleri yer almaktadır.

Öncelikle; Proje'nin, Türkiye'de polipropilen ithalatını azaltmayı amaçlamakta olduğu belirtilmekte fakat polipropilen üretimini sağlayabilmek için de fazla miktarda propan gazı ithal etmektedir (500.000 ton/yıl polipropilen üretebilmek için en az 650.000 ton/yıl sıvılaştırılmış propan alınması gerekmektedir).

Propan gazının ithal edilmesinin yanında yurt içinden de aynı özellikte ve ekonomik olması durumunda temin edilebileceği ifadeleri yer almaktadır. Bunu da “belirli bir standart ve fiyat açısından rekabetçi olmak” gibi iki farklı özelliğe bağlayacağı mümkündür. Ancak, konu ile ilişkili olarak “16.09.2019 tarih ve 1542 karar sayısıyla bir Cumhurbaşkanlığı kararnamesi” çıkarılmıştır. Kararname ile polipropilen tesislerinde kullanılmak üzere ithal edilecek olan

propan gazlarında özel tüketim vergisi sıfıra indirilmiştir. Tesisin kuruluşuna konu olan ve tesisi gümrük vergisinden muaf tutucu teşvikler içeren “26.11.2018 tarih ve 385 karar sayısı ile çıkarılan Cumhurbaşkanlığı kararnamesi” de hatırlandığında mevcut tesisin propan gazını yurt içinden temin değil yurt dışından ithal edeceği dolayısıyla cari açığı artıracığı gerçeğini ortaya koyacağı açıktır. Ayrıca, doğrudan ithal edilecek olan ürünler arasında tesisinin inşasında kullanılacak olan katalizörler, yedek parçalar ve doğal gaz’da bulunmakta olup ithal ikameci bir yatırım olduğu kanısı ortaya çıkmaktadır. Sonuç olarak, proje ile cari açığın miktarı değil yalnızca konusu değişecek olup, polipropilen yerine propan ithalatı cari açığın konusu olacaktır.

2.4.2. Tesiste Kullanılacak Ham Su Temini İle İlgili Değerlendirmeler

TEKFEN Polipropilen Üretim Tesisi ÇED Nihai Dosyasında tesiste kullanılacak ham su temini için;

TEKFEN Polipropilen Üretim Tesisi Yatırımı Projesi kapsamında işletme döneminde gerekli personel kullanımları, tozuma, proses ve soğutma amaçlı gerekli 500 m³/sa (12.000 m³/gün-4.380.000 m³/yıl) su ihtiyacı bulunmaktadır. Ancak; İleriki yıllarda ihtiyacın artacağı ön görülmekte olup, Mevcut Toros tesisleri ve yapımı planlanan tesis için toplam 9.000.000 m³/yıl su ihtiyacı söz konusu olabilecektir.” ifadeleri yer almaktadır. Ancak;

ÇED Nihai Raporunda tesiste kullanılacak olan Soğutma Sistemi Proses suyu olarak 300 m³/sa, günlük 7.200 m³, yıllık ise 2.400.000 m³ olacağı belirtilmiştir. Tesiste kullanılacak olan soğutma suyu proseste 42 °C ye kadar ısınıp soğutma kulesi havuzunda 32 °C ‘ye kadar soğutulacağı belirtilmiştir. Mevzuat hükümlerine uygun olarak, merkezi atıksu arıtma tesisi deşarj kanalından, doğrudan Akdeniz’ e deşarj edilecektir, ifadeleri yer almaktadır.

İşletmede kullanıma uygun olmayan suların denize deşarj edileceğini ifade etmektedir. Bu durumda hiç kuşkusuz bu suyun deniz ekosistemini bozucu etkileri olacaktır. Deniz ekosisteminde yaşanabilecek bu gelişmeler balıkçılık sektörünü de olumsuz etkileyecektir. Bu olumsuz etki ilerleyerek balıkçı kasabası olarak bilinen Karaduvar Bölgesi’ne ilerleyen zamanlarda büyük zarar verebilecektir.

Projede, su tüketim talebi net olarak ortaya konmasa da su talebinin nereden karşılanacağı ifade edilmiştir. Su kaynağı olarak Deliçay Deresi ve yer altı suları gösterilmiştir. Deliçay deresi ve çevresinin Hidrolojik Etüt potansiyelinin ne olduğu, halihazırda hidrolojik çalışmaların ortaya konulmadığı görülmektedir. Deliçay Deresi’nden 9.000.000 m³/yıl su kullanımı talebi eğer uygun akış sağlanamadığı ve temin edilmediği takdirde yeraltı suyundan takviye yapılması öngörülmektedir. Bu durum hali hazırda üreticilerde şikâyet konusu olan tarım alanlarında yer altı su çekilmelerini artırıp yer altı su kalitesini olumsuz yönde etkileyebilecektir. Taban suyunda var olan bu çekilme deniz sularının bu alanlara etkisini artıracak dolayısıyla taban suyunun tuzlanmasını hızlandıracaktır. Taban suyunun tuzlanması beraberinde tarım alanlarının tuzlanmasını dolayısıyla toprağın çoraklaşmasını neden olabilecektir. Bu durum ürünlerde verimlilik kayıplarını, üreticilerde ise gelir kayıplarını doğuracağı açıktır. Tuzlanmanın şiddeti bölgede ürün desen değişimini zorlayabilecek, üreticileri tuzluluğa dayanıklı ürün ekimine mecbur edecektir. Bu bağlamda var olan kuyunun kullanılması ya da yeni kuyuların açılması olası sorunları ağırlaştıracaktır.

Tarım ve Orman Bakanlığının 2018 yılında hazırladığı, “Doğu Akdeniz Havzası Kuraklık Yönetim Planı Cilt III: Sektörel Etkilenebilirlik Analizleri, Tedbirler ve Eylem Planı” raporuna göre; proje alanında içerisinde yer alan, Doğu Akdeniz alt havzası olan, Kızıldere alt havzası, sanayi sektörü açısından kuraklıktan en fazla etkilenecek alt havza olarak tanımlanmıştır. Bu durumda Doğu Akdeniz Havzasında iklim değişikliği ile birlikte artması öngörülen kuraklık etkilerinin bölgede böyle bir yatırıma verebileceği zararların riskleri iyi tanımlanmalıdır. Bu riskler öngörülmeden yapılacak bir yatırım suyun tarım, sanayi ve hane halkları arasında paylaşımını zora sokabileceken, tesise yeterli su girdisi sağlanmadığında üretim kayıplarına neden olarak tesiste atıl kapasite yaratabilecektir. ÇED Nihai Dosyası kapsamında planlanan yatırım bünyesinde tarif edilen risklere cevap verebilecek ölçüde olmadığı görülmektedir.

2.4.3. Buhar Kazanları ve Atık Gaz Yakma Tesisi İle İlgili Değerlendirmeler

Çeşitli proses aşamalarında uygulanan yüksek sıcaklıkların temin edilebilmesi için buhar kullanılmaktadır. Gereken buhar, fosil yakıt ya da doğal gaz kullanan buhar kazanları ile üretilebilmektedir. Kazan sistemleri, temel olarak yakma sistemi ve buhar kazanı bileşenlerini içermektedir. Tesiste Kuvvet Santrali Buhar Ünitesi yer alacağı belirtilmiştir. Tesiste bulunacak Atık ısı kazanında, tesis içinde üretilen H₂ açısından zengin gaz ve doğal gaz karışımı yakıt olarak kullanılacağı belirtilmiştir.

Ayrıca; TEKFEN Holding ÇED Nihai Dosyasında; Yakmadan kaynaklı gazlar (örneğin CO₂, H₂O, NO_x, C_xH_y, CO) proses fırınlarından, buhar kazanlarından, türbin ve motorlardan ve atık yakma tesislerinden ortaya çıkmaktadır. Bu kirletici gazların emisyonları fırın ve kazanlarda kullanılan yakıtın türüne bağlı olarak değişmektedir” ifadeleri yer almıştır. Ancak; Atık gaz yakma tesisi, ilgili yatırım kapsamında yakma tesisi kurulacağını göstermektedir. Yakma tesisleri havayı kirletici gazlar salacağı ancak bu kirliliğin derecesi konusunda net bir öngörü yapılamadığı görülmektedir.

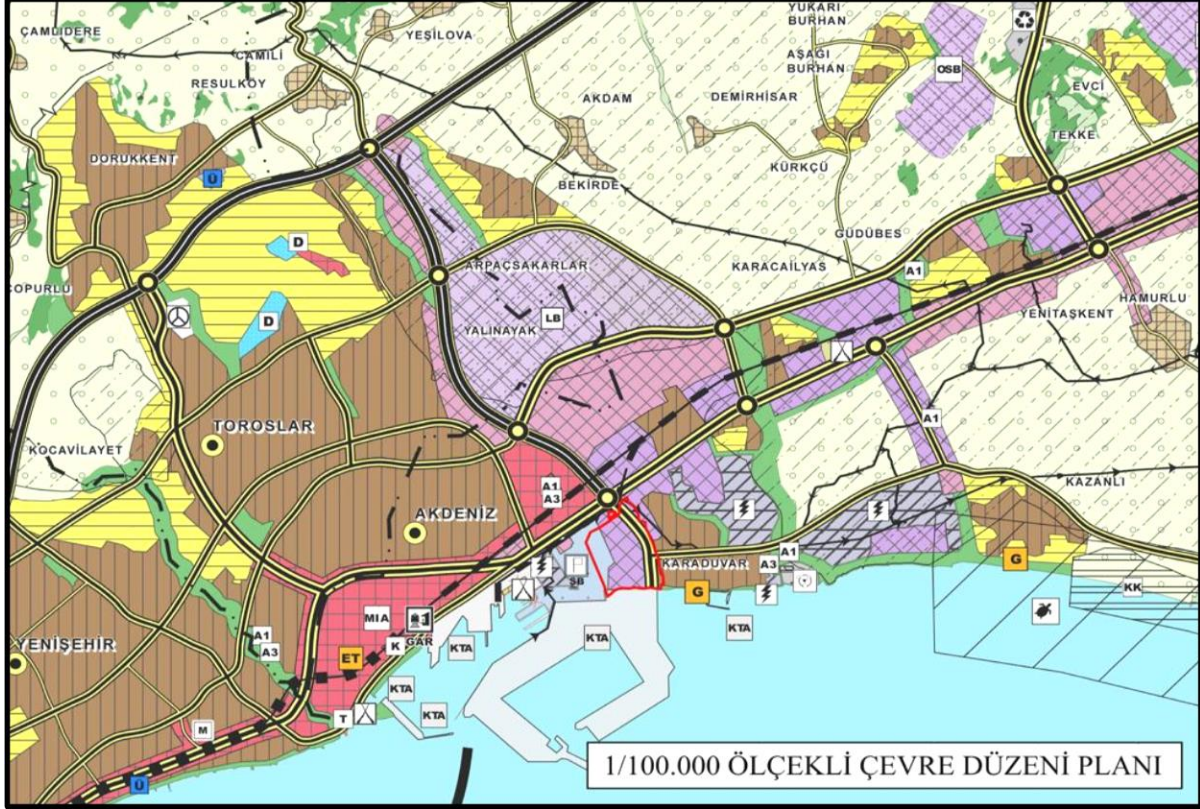
3. POLİPROPİLEN TESİSİ PROJESİNİN KENT VE BÖLGE PLANLARI AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Tekfen Polipropilen Üretim Tesisi Yatırımı Projesinin, Akdeniz ilçesi Karaduvar mahallesi sınırları içerisinde yer alan Toros Tarım Sanayi ve Tic. A.Ş. adına kayıtlı olan parsel saha sınırlarında yapılması ve işletilmesi planlanmaktadır. Cumhurbaşkanlığı'nın 27.03.2020 tarihli ve 2318 sayılı kararı ile Mersin İli, Akdeniz İlçesi, Karaduvar Mahallesi 11129 ada 1 parsel ve yakın çevresindeki 143.05 hektar alan “**TOROS Tarım Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi Mersin Özel Endüstri Bölgesi**” olarak ilan edilmiştir. Söz konusu saha üzerinde Tekfen Polipropilen Üretim Tesisi Yatırımı Projesinin hayata geçirilmesi planlanmaktadır.

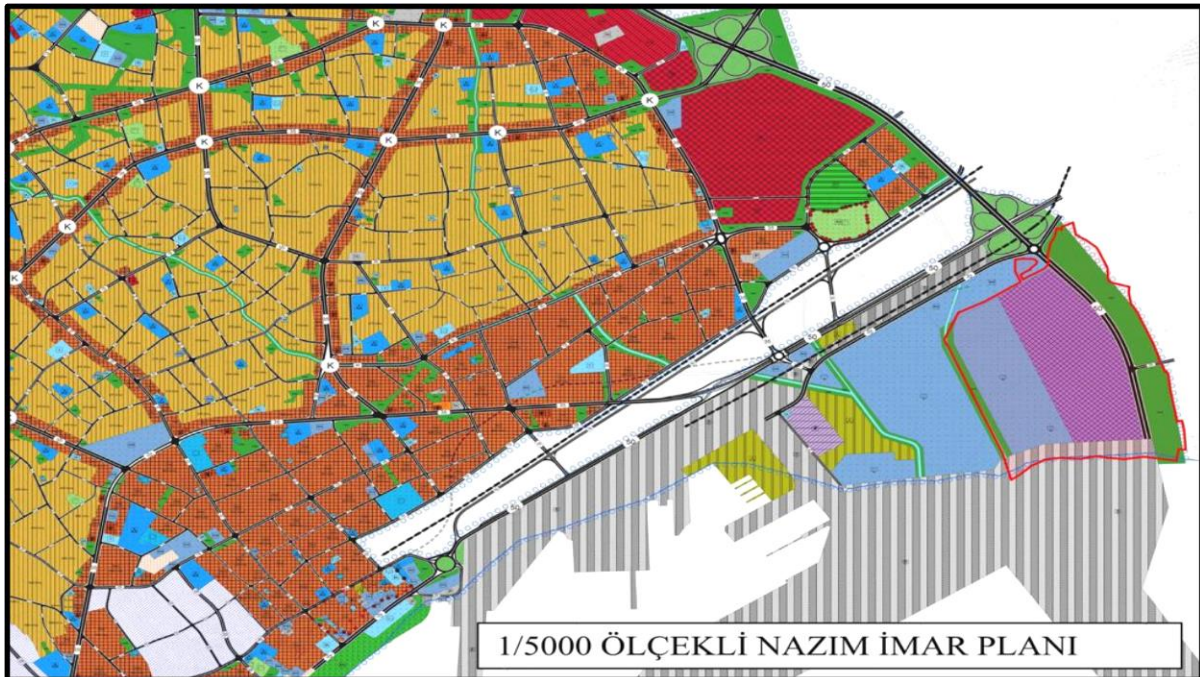
Proje sahası olarak planlanan alanın mülkiyet durumu incelendiğinde 1980 li yıllarda devlet planlama teşkilatı tarafından hazırlanan kalkınma planları ve stratejik planlarda mersin limanının ana konteynır limanı olarak bölgesel anlamda projeler geliştirmiş ve bu projeler mekansal anlamda üst ölçek planlarına yansıtılmıştır.

Toplam proje sahası yaklaşık 1 milyon m² nin üzerinde olan bu alan geçmiş dönemlerde serbest bölge gelişim alanı ve liman sahası kullanımı için bir çok proje geliştirilmiş ancak sonuç alınamamıştır. Proje hakkında değerlendirmelerimiz sırasıyla;

1. Özel Endüstri Bölgesi ilan edilen alan, Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca ve Büyükşehir Belediye Meclisi'nce onaylanan 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planında “Sanayi ve Depolama Alanı”, “Serbest Bölge”, “Birinci Derece Yol” olarak, 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planında ise “Sanayi Alanı”, “Serbest Bölge”, “Belediye Hizmet Alanı”, “Park ve Yeşil Alan” ve “Otoyol” olarak planlıdır.

Şekil 5. 1/100000 Adana Mersin Ölçekli Çdp (Endstri Bölgesi İlanından önce)

Şekil 6. 1/5000 Ölçekli Mersin Büyükşehir Belediyesi Nazım İmar Planı

2. Mersin Kent Merkezine yaklaşık **4.2 km** mesafede, Özgürlük, Çay, Çilek, Cumhuriyet Karaduvar, Karacailyas ve Kazanlı Mahalleri gibi yaşam alanlarına **100 metre** mesafede kurulması planlanan **“Polipropilen Tesisi”**nin üreteceği kirli hava burada yaşayan halkın sağlığını doğrudan tehdit edecektir. Söz konusu sahanın doğusunda yer alan Karaduvar, Karacailyas ve Kazanlı yaşam alanları ile kuzeyinde yer alan Özgürlük, Çay, Çilek ve Cumhuriyet Mahalleleri tesisten olumsuz etkileneceğinden, burada yaşayan halkı yerinden etme riski taşımaktadır. Ayrıca Tesisin üreteceği kirli hava bölgede etkili olan rüzgârlarla birlikte Mersin Kent Merkezinde çalışan nüfusu da tehdit eder hale gelecektir.

Şekil: 7 : Kent Merkezi Uydu Görüntüsü

3. **“Polipropilen Tesisi”**nin üreteceği kirli hava, bölgedeki **“Tarımsal Üretimi”** ve özellikle Karaduvarda **“balıkçılığı”** olumsuz etkileyecek, zamanla bitmesine yol açacaktır.
4. **“Polipropilen Tesisi”**ne yaklaşık 10 km mesafede yer alan Mersin Tarsus Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi'ne yapılacak yatırımların hayata geçmesi daha da güçleşecek, Mersin'in sahip olduğu bir turizm potansiyelini daha yitirecektir.
5. Mersin'in iş hacmini büyütecek olan 36 hektarlık **“Mersin Serbest Bölge Genişleme Alanı”** **“Polipropilen Tesisi”** kurulmak üzere ilan edilen sınıra dahil edilerek, Mersin'in çevre dostu iş ve aş alanlarının gelişimi engellenmiştir.
6. **“Polipropilen Tesisi”** ağır kirlilik oluşturan sanayi alt yapısı ile güçlü karayolu ve demiryolu bağlantıları bulunan, ülke ve bölge ekonomisine önemli katkılar sunan, **“Mersin Limanı”**nın verimliliğini olumsuz etkileyecektir.

7. **“Polipropilen Tesisi”nin** hayata geçirilmesi, Doğu Akdeniz’in ve Türkiye’nin en büyük limanları arasında yer alan Mersin Limanı ve Mersin Serbest Bölge’nin yük taşımacılığında kaynaklı Mersin kenti doğu girişi trafik sorununu daha da arttıracak, çözümsüz hale getirecektir.
8. **143.05 Hektarlık** alanda ilan edilen “Toros Tarım Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi Mersin Özel Endüstri Bölgesi”;
 - Yaklaşık **29 hektarlık kamuya ait Park ve Yeşil Alanı**,
 - Yerel İdarelerin hizmetlerinde kullanılma üzere planlanan yaklaşık **2 hektarlık “Belediye Hizmet Alanı”** ilan edilen sınıra dahil edilerek Kamusal Alanlar yok edilmiştir.
 - Serbest Bölge Otoyol (151. Cd) bağlantısının devamı şeklinde Mersin Limanına kadar, uzatılması planlanan 50 metre en kesitli Taşıt Yolunun geçtiği alan, **“Polipropilen Tesisi”** kurulmak üzere ilan edilen sınıra dahil edilerek, Mersin Limanı ulaşımına yönelik çözümlerimize kısıtlama getirilmiştir.
9. Sonuç olarak yer seçimi bilimsel ve teknik gerekçelerle örtüşmeyen **“Polipropilen Tesisi”** bünyesinde barındıracağı Ağır Sanayi Altyapısı itibariyle altyapısı itibariyle Mersin kentinde telafisi mümkün olmayan ekolojik ve ekonomik tahribatlara yol açacaktır.

3.1. Özel Endüstri Böge İlanı

Toros Tarım Sanayi ve Tic. A.Ş.; 06.08.2019 tarih ve 30854 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Endüstri Bölgeleri Yönetmeliği kapsamında ÇED Sahasının Mersin Toros Özel Endüstri Bölgesi ilan edilebilmesi için Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı’na başvuruda bulunarak bölge 27.03.2020 tarihinde Özel Endüstri Bölgesi ilan edilmiştir. 2002 yılında yayınlanan 4737 Sayılı Endüstri Bölgeleri Kanunu incelediğimiz zaman Özel endüstri bölgesi ilan edilecek alanlarda konum ve yerleşke olarak hiçbir ölçüt içermediği özel endüstri bölgesinin yaratacağı çevre yükünün alan ve çevresine olan etki düzeyinin kriterleri ifade edilmediği görülmektedir.

Kanun içeriğinde planlar ile ilgili ‘Yeni yapılacak olan yatırımlarda özel endüstri bölgelerinin imar plânları ile bölge içindeki parsel ifraz, tevhid, terk, ihdas ve benzeri imar uygulaması işlemleri başvuru sahibi tarafından hazırlanarak Bakanlıkça onaylanır. Daha önce imar plânı onaylanmış olan yerlerde ise gerekli görülmesi hâlinde mevcut plândan gelen haklar saklı kalmak kaydıyla Bakanlıkça imar plânları yeniden hazırlattırılıp onaylanabilir’ ibaresi yer almakta ve plan değişikliğinin önünde hiçbir engel olmadığı anlaşılmaktadır. Bu noktada 4737 Sayılı Endüstri Bölgeleri Kanunu eksik, planlı sanayileşme ve sürdürülebilir çevre ve yaşam ilkelerine uygun olmayan bir mevzuat şerhiğine sahip olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu yönüyle Endüstri Bölgeleri Kanunu ile anlaşılacağı üzere özel endüstri bölgelerinin kuruluşundaki ana hedefin, yerli ve yabancı yatırımcı için bürokratik işlemlerin asgariye indirilmesi, planı onaylı ve altyapısı hazır bölgelerde gerekli izin ve onaylarını en kısa sürede alarak faaliyete geçmelerinin ve bu yolla ülke ekonomisine katkıda bulunacak olması anlaşılmaktadır.

Kent planlama disiplini çerçevesinde tarihin farklı dönemlerinde, farklı yaklaşımlarla adil kentsel gelişme koşullarının sağlanması amacıyla, politikalar, stratejiler ve planlama kararları geliştirilmeye çalışılmıştır. Bugün, adalet kavramı ve kent planlama ilişkisi toplumsal haklardan; ekolojik endişelere uzanan çok geniş bir spektruma yayılmıştır. Bir bölgenin endüstri bölgesi olarak ilan edilmesi (özel ya da karma) kentsel adalet ve eşitsizlikler oluşturma bağlamında tartışılması ve ele alınması gereken önemli bir konudur.

Bu noktada kentsel gelişim ilkeleri çerçevesinde kentte sağlanmaya çalışılan adaletin içeriği tartışılıp bu gibi karar mekanizmaların yerel mekan, bileşen ve unsurlar ile paralellik içermesi son derece önemlidir. Özellikle arazi kullanımı ve ekolojik kaygılarla birlikte “Proje sahası ve çevresinin özel endüstri bölgesi ilan edilmesinden sonra kentte bölgeler arası gelişim farklılıkları oluşup oluşmayacağı “Yatırım gerçekleştikten sonra çevresinde yer alan sanayi tesisleri ile birlikte kentin kirlilik yükünü çeken bir bölge olma potansiyeline sahip olma olasılığının ne kadar kentsel adalet ile uyumlu olacağı? soruları son derece önemlidir. 10 yıldır her yıl yayımlanan yatırım programları ile ele alınan Mersin Konteyner Limanı projesi, Cumhurbaşkanı imzasıyla yayınlanan 2019 yatırım programındaki ‘Doğu Akdeniz Bölgesine Ana Konteyner Limanı’ hedefi olarak revize edilmiştir. Doğu Akdeniz Bölgesine Ana Konteyner Limanı Projesi 2019-2024 yıllarını kapsayan 5 yıllık kalkınma planına da geçerek önümüzdeki yıllara damgasını vuracak ve Mersin’in lojistik üssü olma hayali tümüyle ortadan kalkacaktır.

Mersin Ana Konteyner Limanı projesi 2019 yatırım programlarında Doğu Akdeniz Bölgesine Ana Konteyner Limanı olarak revize edilmesi TEKFEN Polipropilen Üretim Tesisi Yatırımı Projesinin Mersin İlinde yapılması kararıyla ilişkisi var mıdır? TEKFEN Polipropilen Üretim Tesisi Yatırımı Projesi Mersin’in yerel kalkınma özeline önünde bir engel oluşturmaktadır mıdır? Proje, Mersin için geri dönülemez bir potansiyele sahip midir? soruları akla gelmektedir.

3.2. Endüstri Bölge Yer Seçimi Değerlendirmesi

06.06.2019 tarih ve 30854 sayılı resmi gazetede yayınlanan Endüstri bölgeleri yönetmeliğinin 2. Bölümü süreçleri aşağıda iletilmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

Karma/İhtisas Endüstri Bölgeleri

Başvuru

MADDE 4 – (1) Bakanlık, kurum ve kuruluşların veya yönetici şirketin başvurusuna istinaden veya resen yer seçimi etüdü yapmak suretiyle karma/ihtisas endüstri bölgelerinin kurulması önerisinde bulunabilir.

(2) Karma/ihtisas endüstri bölgesi kurulması talebinde bulunan kurum ve kuruluşlar veya yönetici şirket; talepleriyle ilgili fizibilite raporunu hazırlayarak Bakanlığa başvurur.

(3) Sunulan fizibilite raporunun Bakanlıkça incelenmesinin ardından uygun görülmesi durumunda Bakanlıkça yer seçimi etüdü yapılır. Söz konusu fizibilite raporunun uygun bulunmaması durumunda ise başvurunun uygun bulunmadığı başvuru sahibine bildirilir.

(4) Bakanlıkça resen yapılan çalışmalarda söz konusu fizibilite raporu Bakanlıkça hazırlanır ya da hazırlattırılır. Fizibilite raporu sonucunda Bakanlıkça karma/ihtisas endüstri bölgesi kurulması kararının verilmesi durumunda yer seçimi etüdü yapılır.

Yer seçimi etüdü

MADDE 5 – (1) Başvurunun uygun bulunması durumunda yer seçimi etüdü çalışmalarına başlanır.

(2) Etüdü yapılacak alanlar hakkında görüş, bilgi, belge ve haritalar; ilgili kurum ve kuruluşlardan Bakanlıkça talep edilebilir. Etüdün hazırlanması sırasında ihtiyaç duyulacak haritaların temini, harita çoğaltılması, fotoğraf ve/veya video çekimi ve bunların çoğaltılması, araç gereç temini gibi masraflar, başvuru sahibi gerçek ve tüzel kişiler tarafından karşılanır.

(3) En geç otuz gün içinde nihai kurum görüşlerinin Bakanlığa bildirilmesi zorunludur. Bu süre içerisinde görüşünü bildirmeyen kurumların görüşü Bakanlık tarafından olumlu kabul edilir.

(4) İhtiyaç duyulan görüş, bilgi, belge ve haritaların temin edilmesinin ardından Bakanlık tarafından mahallinde yer seçimi etüdü yapılarak talebin ihtiyaçlarını karşılayabilecek büyüklükte alanlar tespit edilir.

(5) Tespit edilen alanlara ilişkin olarak uygun ölçekte eşik analizi haritası ile yer seçimi etüt raporu hazırlanır.

(6) Etüdü yapılacak alanlarda yürürlükteki imar planlarında uygun büyüklükte ve nitelikte sanayi alanı var ise bu alanlar için imar planını onaylayan kurumun ve üst ölçekli planlara uygunluğu yönüyle ilgisine göre Çevre ve Şehircilik Bakanlığı veya ilgili büyükşehir belediye başkanlığının görüşünün alınması kaydıyla bu maddenin ikinci ve üçüncü fıkraları uygulanmaz.

(7) Etüdü yapılacak alanın 1/12/2018 tarihli ve 30612 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Yatırım Alanlarının Belirlenmesine Dair Yönetmelik kapsamında sınırların kesinleştirilmesi halinde bu maddenin ikinci ve üçüncü fıkraları uygulanmaz.

Görüşü talep edilen kurum ve kuruluşlar

MADDE 6 – (1) Bu Yönetmeliğin 5 inci maddesinin ikinci fıkrası kapsamında Bakanlık tarafından Çevre ve Şehircilik, Enerji ve Tabii Kaynaklar, Tarım ve Orman, Kültür ve Turizm, Milli Savunma, Sağlık, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlıkları, ilgili kalkınma ajansı genel sekreterliği ile il özel idaresi veya yatırım izleme ve koordinasyon başkanlığının; tespit edilen alanların belediye sınırları içerisinde olması halinde ise ilgili belediyenin/büyükşehir belediyesinin görüşleri alınır.

(2) Gerekli görülmesi halinde Bakanlık tarafından diğer kurum ve kuruluşların da görüşleri alınabilir.

Eşik analizi haritası ve yer seçimi etüt raporunun hazırlanması

MADDE 7 – (1) Bu Yönetmeliğin 5 inci maddesine dayanılarak ihtiyacı karşılayabilecek büyüklükte tespit edilen alanlar için bu Yönetmeliğin 6 ncı maddesi çerçevesinde temin edilen bilgiler işlenerek uygun ölçekte eşik analizi haritası ve bahse konu alanlara ilişkin aşağıdaki başlıkları içerecek şekilde yer seçimi etüt raporu hazırlanır:

- a) Mevkii,
- b) Şehir merkezine göre konumu,
- c) Çevresinde bulunan diğer yerleşim merkezlerine (köy, kasaba) göre konumu,
- ç) Büyüklüğü,
- d) Mülkiyet ve kadastro durumu ve tahmini arazi maliyeti,
- e) Karayolu, demiryolu, havayolu, denizyolu ulaşım altyapısına göre durumu,
- f) İhtiyaç duyulabilecek tahmini içme ve kullanma suyu ile elektrik gücü, doğal gaz temin kaynakları,
- g) Tahmini atıksu ve katı atık miktarının bertarafına ilişkin alıcı ortam varlığı,
- ğ) Tarım arazilerinin sınıfları, mevcut arazi kullanım durumu, çevresindeki alanların mevcut ve planlama durumu,
- h) İdari, imar ve mücavir alan sınırlarına göre konumu,
- ı) Varsa çevre düzeni planına göre kullanım fonksiyonu,
- i) Eğimi ve yönü ve varsa heyelan envanter haritasındaki konumu ve diğer kütle hareketleri ve sivilaşma açısından durumu,

j) **Diri fay haritası açısından aktif faylarla ilişkisi, meydana gelen tarihsel depremler ve diğer depremsellik verileri,**

k) **Hakim rüzgar yönü itibarıyla yakınındaki yerleşim merkezlerine etkisi,**

l) **Genişleme olanağının bulunup bulunmadığı, çevresinde konut ve yan sanayi, diğer ihtiyaç duyulabilecek destek ve hizmet birimlerinin yerleşimine uygun alan bulunup bulunmadığı,**

m) **Özel çevre koruma bölgeleri, sit alanları, milli parklar, tabiat parkları, tabiatı koruma alanları ve tabiat anıtları, yaban hayatı koruma ve geliştirme sahaları, sulak alanlar, doğal anıtlar gibi koruma alanları ile uluslararası sözleşmeler gereği korunması gereken alanlara göre konumu,**

n) **Drenaj durumu,**

o) **Taşkın yönetim planları ve yaşanmış seller açısından taşkına maruz kalma durumu,**

ö) **Yeraltı ve yüzeysel içme ve kullanma suyu kaynaklarına ve havzaları ile sulak alanlara göre konumu,**

p) **Maden ve jeotermal ruhsat sahaları ile mevcut veya planlanan işletme durumu.**

Bölge ilanı

MADDE 8 – (1) Yer seçimi etüt çalışmasının tamamlanmasının ardından Bakanlık tarafından özet değerlendirme raporu hazırlanır. Endüstri bölgesi ilanına ilişkin Cumhurbaşkanlığı kararının Resmî Gazete’de yayımlanması ile endüstri bölgesi alanı kesinleşir. Bölge sınırları dışında kalan ancak trafo, yol bağlantısı gibi altyapı için gerekli olan araziler de Cumhurbaşkanlığı kararına istinaden endüstri bölgesi alanına dâhil edilebilir.

(2) Endüstri bölgesi olarak ilan edilen alanlar yatırım için gerekli olan sosyal, idari, lojistik, ticari vb. faaliyetler haricinde hiçbir şekilde başka amaçlarla kullanılamaz.

(3) Kurum ve kuruluşlardan gelen başvurularda başvuru sahibi tarafından, Bakanlıkça resen yapılan çalışmalarda ise bölgenin kurulacağı il sınırları içindeki varsa sanayi odası, yoksa ticaret ve sanayi odası tarafından, başvurunun Cumhurbaşkanlığına sunulmasından önce yönetici şirketin kurulması zorunludur.

(4) 1/7/2017 tarihinden önce ilan edilen karma/ihtisas endüstri bölgeleri ile Bakanlıkça resen yapılan çalışmalarda il sınırları içindeki varsa sanayi odası, yoksa ticaret ve sanayi odası tarafından yönetici şirket kurulmaması durumunda yönetici şirket Bakanlıkça belirlenir.

Söz konusu alan Özel Endüstri bölgesi ilan edilir iken yönetmelikte yer alan süreçler tamamlanmamış olup özellikle konum olarak yer seçimi belirlenen özel endüstri bölgesi kent merkezi içerisinde yer almakta olup yakın çevresinde yer alan mahallelerin nüfus dağılımları aşağıda gösterilmiştir.

Mahalle adı	2019 nüfusu
Çay	12387
Çilek	16137
Gündoğdu	15638
Güneş	21953
Hal	15018
Karaduvar	9837
Özgürlük	6207
Siteler	5890
Üçocuk	3820
Yenimahalle	15706
TOPLAM	122593

Tablo 2: Tesisin yakın çevresindeki mahallelerde yaşayan nüfus (Tuik 2019)

Söz konusu yönetmelik esasları dikkate alındığında Endüstri Bölgesi ilan edilen alanın ilgili yönetmelikte belirlenen şartlara uymadığı tespit edilmiştir.

4. POLİPROPİLEN TESİSİ PROJESİNİN AKDENİZ VE BÖLGE TARIM ALANLARI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

CFS Petrokimya Sanayi A.Ş. tarafından Mersin İli, **AKDENİZ** İlçesi, **KARADUVAR** Mahallesi'nde, Tekfen Holding adına Polipropilen üretim tesisi yatırımı ve işletilmesi planlanmaktadır. Tekfen Polipropilen üretim tesisi projesi; Toros Tarım Sanayi ve Tic. A.Ş. adına kayıtlı olan parsel saha sınırlarında yapılması ve işletilmesi planlanmaktadır.

Bu tesis ilimizin tarım potansiyeli yüksek, tarımsal polikültürün yoğun, tarımsal istihdamın yüksek olduğu **AKDENİZ** ilçemizin Balıkçılık beldesi olan, restaurantlarıyla turizme de hizmet eden **KARADUVAR** 'a 65 metre mesafede kurulması hem tarım, hem turizm, hem çevre hem de insan faktörü açısından son derece riskli bir durum arz etmektedir.

Pandemi sürecinde insan beslenmesinin, gıdaya erişimin ve gıda güvenirliliğinin son derece önemli olduğunu bilmekteyiz. Bitkisel ve hayvansal tarım ürünlerinin olumsuz etkisine maruz kalacağı böyle bir tesisin bölgemize dayatılmasının doğru olmayacağı kanaatindeyiz. Bu tesisin üretim prosesinin ne olacağı, çıkacak kimyasal gazların ve atıkların doğaya ve çevreye getireceği yükün olumsuz etkilerinin olacağı düşünülmektedir.

AKDENİZ ilçemizin tarımsal varlığına bakacak olursak; İlçemize bağlı 35 yerleşim biriminde tarımsal faaliyet yürütülmektedir. İlçemiz tarım arazilerinde bitkisel ürün olarak,

Yaklaşık 61 bin dekada Narenciye,

41 bin dekada Örtüaltı Sebze,

2 bin dekada Açık Sebze,

12 bin dekada Bağ,

14 bin dekada Meyvecilik,

2500 bin dekada Zeytin,

1500 dekada Muz,

2 bin dekada Buğday,

500 dekada Yem bitkileri

50 dekada Süs bitkileri olmak üzere tarımsal faaliyetin yoğun yapıldığı önemli bölgelerden birisidir.

AKDENİZ ilçesi hayvansal varlık açısından 2019 yılı kayıtların da yaklaşık olarak;

17.450 adet Sığır(Melez)

105.000 adet Küçükbaş

1.850.000 adet Kanatlı

23.500 adet Arı Kovanına sahip bir ilçedir. **KARADUVAR** bölgesindeki aylık çıkan deniz ürünleri yaklaşık olarak 500 ila 550 ton arasındadır.(Sardalya, Kefal, Dil, Barbun, Lüfer, Karides, Levrek, Çipura, Halili, Gümüş, Kolyos, Palamut, İstavrit, Gopes, Torik, Mercan, Turna, Mırmır, Sargos vb.) bölgemizde çıkan balıkların başında gelmektedir.

Tarımsal üretimimizin zor bir dönemden geçtiği günümüzde, ülkemizde yaşanan salgın, küresel ısınma ve iklim değişikliği, su kaynaklarının plansız kullanımı, artan nüfus, amaç dışı toprak kullanımı, üretim yerine ithalat, planlama yerine günübürlük kararlar, girdi fiyatlarının ise 2-3 kat arttığı süreçte bazı ürünlerin taban fiyatının yerinde sayması vb bir sürü olumsuzluktan dolayı insanların yeterli ve dengeli gıdaya ulaşması her geçen gün zorlaşmaktadır. İşte tamda bu süreçte bölgemize kurulması düşünülen Polipropilen tesisinin ÇED raporuna göre, bu tesisin yılda toplam 9 milyon metreküp su kullanacağı belirtilmektedir. Böyle bir durumda kısa ve orta vade de tesisin bölgede yaratacağı yer altı ve yer üstü zararları tahmin etmek zor değil. Yeraltı sularımızın azalması, tuzlanması, topraklarımızın çoraklaşması, toprakta yaşayan birçok faydalı bakterinin ve diğer canlıların ölmesi, eğer iyi bir filtre olmazsa bacadan çıkacak partiküllerin yağışlarla yeşillik, meyve ve sebzelerin üzerine gelmesi daha sayamayacağımız birçok tehlikeyi kapımıza getirecek, bölgenin tarımına darbe vuracaktır. Tesisten denize geri verilecek su alıcı ortamdan daha yüksek sıcaklıkta olacağı için deniz canlılarına, deniz ekosistemine, zarar verecek biyoçeşitlilik azalacak ve balıkçılık faaliyetlerine dolayısıyla insan sağlığına olumsuz yansımalar yaratacaktır. Bölgede zaten varolan kimyasal tesislerden kaynaklı yeterince kirlilik varken, polipropilen tesisinin mevcudiyeti bu kirlilik yükünü büyük olasılıkla arttıracaktır.

Ülke tarımı ve tarımsal üretim kaynaklarının korunması, geliştirilmesi, işletilmesi ve verimli kılınması, kırsal nüfusun toplumsal ve ekonomik kalkınmasının sağlanması, kırsal ve tarımsal gelişime yönelik strateji, politika, program ve proje oluşturulması çalışmalarına katkıda bulunmak amacıyla her türlü girişim ve etkinlikte bulunmaktır.

Olumsuz etkilerini dünyada iyice hissettiren küresel iklim değişikliği, doğal kaynakların insan eliyle tahribi, doğal alanlar ve yaban hayat üzerindeki aşırı baskı, **sınırsız sanayileşme tercihleri**, enerji savaşları ve nükleer enerjinin yarattığı belirsizlik, sürekli artan hava kirliliği, su kaynaklarının talanına dayalı su savaşları, gıda krizi ve yaşanan açlık gerçeği, hızlı artan dünya nüfusunun sınırlanmayan ihtiyaçları ve sınırsız hırsın doğada yarattığı yük karşısında Mersin İl Koordinasyon kurulu ve buna bağlı meslek odaları kararlı bir şekilde dik duracaktır.

Mersin İl Koordinasyon Kurulu olarak; herkesin sağlıklı beslenmesine yetecek gıdaya, ihtiyaç duyduğu temiz suya, soluyabileceği temiz havaya sahip olması gereğine inanmaktadır. Örgütlü çevre ve toprak mücadelesinde cesaretini bilimsel bilgi birikimi ve deneyiminden, gücünü üyelerinden ve bilinçli yurttaşların varlığından almaktadır. Gelecek kuşaklara temiz, sağlıklı ve yaşanabilir çevre bırakma yükümlülüğünün bilincinde olarak,

bugüne kadar çevrenin ve doğal kaynaklarımızın korunmasında gösterdiği kararlı tutumunu sürdürmeye devam edecektir.

5. PROPOLİPİLEN TESİSİ PROJESİNİN İNSAN SAĞLIĞI ÜZERİNE ETKİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Mersin Tabipler Odası ile istişareli olarak ele aldığımız projenin sağlık etkileri: Kazanlı ve Karaduvar Mahalleleri arasına kurulacak Polipropilen fabrikasının sağlık açısından sıkıntılarını iki farklı açıdan değerlendirmekte yarar var.

- İnşaat ve işletme sırasında önlem alınmadığı takdirde çalışanlara vereceği zararlar.
- Fabrikanın yanlış bir alana kurulması halinde çevreye ve canlılara vereceği zararlar.

Öncelikle ilk unsuru ele alıp özellikle fabrika içindeki önlem alınmadığı takdirde oluşabilecek kazalardan ciddi risk taşıyan iş kazaları ve meslek hastalıkları meydana gelebilir. Polipropilen üretilirken açığa çıkan maddeler; Formaldehit, Akrolein ve Aseton'dur. Her ne kadar polipropilenin kanserojen olduğuna dair çok güçlü kanıtlar yok ise de açığa çıkan formaldehitin kanserojen etkisi olduğu ispatlanmıştır.

Özellikle fabrikada çalışanlar açısından narkoz etkisi (vücutta uyuşukluklar), deri iltihaplanmaları, solunum ve sinir sistemi üzerindeki işlev kayıpları da ciddi belirtilerdir. Diğer ikinci unsur ise, belki de çok daha önemlisi sosyal yaşamın güçlü olduğu, insanların ve diğer canlıların yoğun olarak yaşadığı yerlere kurulduğunda vereceği zararlar;

- Hormonal bozukluklar
- Solunum Problemleri (Astım, Allerjik Bronşit ve KOAH)
- Dermatolojik hastalıklar (Özellikle kontakt dermatit)
- Doğum Kusurları
- Kimyasal Pnomoni (Akciğer enfeksiyonu)
- Kurşun zehirlenmesi
- Hematolojik hastalıklar (Lösemi vb.)

Halk sağlığı nezdinde Karaduvar-Kazanlı hattına Polipropilen Fabrikası yapılmasının gerek çalışanların ve gerekse çevrede yaşayan insan ve diğer canlıların sağlıkları açısından ciddi risk oluşturacağı anlaşılmaktadır.

6. POLİPROPİLEN TESİSİ PROJESİNİN ÇEVRESEL YÜKLER AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ VE SONUÇ

6.1. Çevresel Yükler

- TEKFEN Holding ÇED nihai Dosyasında iii sayfasında; “*Katı bir ürün olan polipropilen için torbalama ve siloları ile depolaması için bir ambar saha içinde yer alacaktır.*” demiştir. Ancak, 5 mm çapında küçük bir ürün olan polipropilen taşınması ve depolanması aşamasında denize ve toprağa karışması yüksek bir olasılıktır. Bütün teknolojik yatırımlar yapılsa dahi bu tip kaçaklar gerçekleşebilmektedir. Dolayısıyla bu ürünlerin denize karışması deniz kirliliğini artırıp, balık popülasyonunu olumsuz etkileyerek balıkçılık sektörüne zarar verebileceği gibi balıklarda mikro plastik miktarını da artırarak tüketicilerin sağlığını tehdit edebileceği öngörülmektedir.
- Benzer plastik hammadde fabrikalarındaki en büyük tehlikede sızıntıların yaşanması riskidir. Bu tür tesislerin tarım ve gıda üretim alanlarının ortasında yapılması hiç uygun görülmemektedir.
- Polipropilen tesisi yapılması halinde, 10 km mesafede Mersin Tarsus Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesinin gelişimine ket vuracaktır. Turizm alanı ile ağır kirlilik oluşturan böyle bir sanayi alt yapısının yan yana olması söz konusu bile olamaz.
- Mersin’e doğu girişinde şuan büyük trafik sorunları olmasına rağmen tesisin işletmeye geçmesi ile birlikte bu trafik sorunlarının daha da artacağı görülmelidir. Proje bu soruna kalıcı bir şekilde cevap üretmemekte ve böylece yer seçimi sorununu derinleştirmektedir.
- Karaduvar Bölgesinde, Polipropilen Tesisi’nin yaratabileceği yoğun sanayi üretimi ve oluşabilecek çevre kirliliklerinden dolayı kent içi ve kent dışı göçün arttırabileceği sorununu doğabilecektir.
- Tesisin üreteceği kirli hava bölgede etkili olan rüzgârlarla birlikte bu kirliliğin, Özgürlük, Çay, Çilek ve Cumhuriyet gibi kuzey mahallelerine taşınmasına neden olabilecek ve burada yaşayan halkın sağlığını ciddi ölçüde tehdit edecektir. Dolayısıyla tesisin doğusunda yer alan Karaduvar, Karacailyas ve Kazanlı bölgeleri ile, kuzeyinde
- yer alan Özgürlük, Çay, Çilek ve Cumhuriyet Mahalleleri tesisten olumsuz etkilenecektir. Proje bu yönüyle Mersin’de etnik yerinden etme, sosyolojik dönüşüme zorlama gibi eleştirilerle karşı karşıya kalabilecektir.

6.2. Sonuç

Proje alanının hali hazırda var olan kent planları (Çevre Düzeni Planı ve alt ölçekli planlar) ile paralellik içermediği, proje kapsamı hazırlanırken sürdürülebilir planlama politikalarıyla hareket edilmediği ve bu nedenle temel şehircilik ilkelerine uyulmadığı görülmektedir.

Tesiste aşırı su kullanımının sağlayacağı negatif dışsallıklar ele alınmamıştır.

Planlanan projenin etkileyebileceği tarım ve gıda sektörlerine olan etkiler göz ardı edilmiştir.

Tesis, ağır kirlilik oluşturan sanayi alt yapısı ile Mersin Limanı'nın verimliliğini olumsuz yönde etkileyebilme potansiyeline sahiptir.

Serbest Bölge'nin gelişimini sınırlamaktadır.

Karaduvar Balıkçı Barınağının işlevini kısıtlayabilme ve Mersin merkezde balıkçılığı ciddi zararlar verebilme potansiyeline sahiptir.

Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından ilan edilen Mersin Tarsus Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesine olan etkiler hesaplanmamıştır.

Yukarıda verilen bilgiler ve görüşler çerçevesinde, projenin yer seçiminin doğru olmadığını, bölgede halihazırda kent ve çevre sorunları yaşanırken ciddi çevresel ve ekolojik problemlere neden olabilecek bir projenin bölgeye yapılmak istenmesine karşı olduğumuzu ifade ediyoruz.

Saygılarımızla Mersin İl Koordinasyon Kurulu